

Natur=

og

Solke=Retfens

Første Grunde

af

Lauritz Nørregaard.

Secretair ved Protocollen i Høieste-Ret.

Kiøbenhavn, 1776.

Trykt paa Gylbendals Forlag.

den anden Side, Tienestekarl, Tienestepige, Tienere, Tienestefolk &c.

Grunden til dette Selskab findes i en Slags Leie-Contract, ved hvilken visse Personer overdrage paa visse Vilkaar visse af deres Gierninger til en andens Tieneste og Gavn.

Saadan Contract indgaaes enten for bestandig, eller til en vis Tid.

Husbonden haver al den Ret over sine Tienestefolk, som enhver Contract giver, for at twinge sin Med-Contrahent til at præstere det Indgangne. Og paa samme Maade haver Tieneren Rettigheder, som han kan fordrø af sin Herre.

I Henseende til dette Selskab, bliver derfor ei andet at bestemme, end hvad der i Almindelighed gielder om enhver tosidet Contract.

§. 502.

Ordenen fører os nu til et sammensat Selskab, som man kalder Familie.

Om at bestemme dette Ord, ere ei alle enige; vi vil see at fastsætte dets Bemærkelse saaledes, at vi, i at følge Begrebet om Selskaber, dog ei for meget skal støde an mod den Bemærkelse, som i daglig Tale tillegges det Ord, Familie, og derfor i Forveien erindre:

Det Forhold og Sammenhæng, som der er imellem Ægtefolk indbyrdes, kalder man Ægtestanden.

Det Forhold og Sammenhæng, som der er imellem Forældre og deres Børn, kaldes Fædrestanden.

Det

Det Forhold og Sammenhæng, som der er imellem Herre og Tiener, udgjør det, som man kalder Herrestanden.

Og endelig forstaaer man ved Huusstanden det Forhold og Sammenhæng, som Personerne, der udgjøre Egtestanden, Fædrestanden og Herrestanden, staae i med hinanden.

* Omendskiønt vi her have gjort Forskiel imellem Egtestanden og Fædrestanden, formode vi dog at enhver letteligen indseer, heri intet at være sagt, som er stridende mod vore Tanker i den 463 §; thi man kan gierne antage en Forskiel imellem Egtestanden og Fædrestanden, uagtet man ei antager et faderligt Selskab, særskilt fra Egteskabs Selskab.

§. 503.

Bed en Familie (*familia*) forstaaer man det Selskab og Forening, som indgaaes imellem de Personer, der udgjøre Huusstanden, for at opnaae desto større Bequemmeligheder og Fuldkommenheder i Huusstanden.

Man gjør i Almindelighed Forskiel paa en fuldkommen og ufuldkommen Familie.

Naar en Familie bestaaer af Egtefolk, Børn og Tjenestefolk, saa kalder man det en fuldkommen Familie. Har derimod Egtefolk Børn, men ingen Tyende, tillegger man det Navn af en ufuldkommen Familie.

- * De andre Bemærkninger, som i daglig Tale tillegges det Ord Familie, vedkomme os ikke her. Saaledes tages det undertiden for det samme som Egteskab, med videre.

§. 504.

Det er Egteskab, som er første Oprindelse og Grund til en Familie, hvorudover man ei heller tillegger noget Selskab Navn af en Familie, med mindre samme er grundet i Egteskab.

Men omvendt skönt Egteskabet hører op formedelst een af Egtesællernes Død, saa udgior dog den Esterlevende, tilligemed Børnene og Tienestefolkene, endda en Familie; thi Børnenes Opdragelse saavel som Huusvæsenets øvrige Fuldkommenheder vedblive alligevel som Familiens Hensigt.

§. 505.

Grunden til det Forhold og Sammenhæng, som der i en fuldkommen Familie er imellem Egtesolk, deres Børn og Tieneste-Lyende, ligger, hvad Børnene angaaer, saalænge de ere uopdragne, i deres Uformuenhed til at forfremme deres Fuldkommenhed; men naar de ere opdragne, i deres udtrykkelige eller stiltiende Samtykke.

I Henseende til Tienestefolkene, da er den imellem dem og Egtesolkene indgangne Leie-Contract Grunden til deres Forbindelse.

§. 506.

§. 506.

Eftersom Hensigten af Familier er Huusstandens større Fuldkommenhed; saa kan ingen tvivle om, at jo den Forbindelse, som er imellem de Personer, der udgøre en Familie, maae være overeensstemmende med Naturens Lov.

Saa seer man og letteligen af Hensigten de Pligter, som paaligge alle de Personer, der udgøre en Familie, saavel Egtesfolkene som Børnene og Tjenestefolkene.

§. 507.

Det er Mand og Kone, som have indgaaet Egteskab, det er dem, som have lagt Grunden til en Familie; Familiens Bestyrelse maae derfor og være hos dem.

Heraf følger, at Mand og Kone i en Familie maae have Rettighed til at indrette de andre Personers Gierninger saaledes, at Familiens Hensigt opnaaes, hvilket medfører en Magt, som Naturens Lov ei kan nægte dem, saasnart den foresatte Fuldkommenhed gjør samme nødvendig. I denne Henseende kaldes Mand og Kone Huusfader (*paterfamilias*) og Huusmoder (*materfamilias*).

§. 508.

Den Magt, som tilkommer Huusfædre og Huusmodre over de andre Personer, der høre til en Familie, strækker sig til alt det, som behøves, for at opnaae Familiens Hensigt. Følgelig have de Rettighed til at

give Love, at straffe de Gienstridige, at tvinge dem til med forenede Kræfter, ikke alene at forfremme Familiens Fuldkommenhed, men endog at afværge al Besskadigelse fra samme ic.

Heraf sees altsaa, at Mand og Kone i en Familie ere et Slags Regentere (*imperantes*).

* Med denne Magt forholder det sig ligesom med den, der tilkommer Forældre over deres Børn, nemlig: Mand og Kone ere til samme lige berettigede, med mindre den ene overdrager den anden sine Rettigheder, (see S. 473).

S. 509.

Da det er enhver Husholders Pligt, at sørge for sin Families Fuldkommenhed; saa er han og forbunden til at foretage alle de Handlinger, som dertil paa nogen Maade kan bidrage; selgelig og til at indgaae Forbund, naar enten Fuldkommenhed derved kan opnaaes, eller Ufuldkommenhed afværges.

Sikkerhed er altid for ethvert Menneske en Fuldkommenhed af stor Betydning, uden den er man ulykkelig; en Familie vilde derfor ikke være lykkelig, om den manglede samme.

Vi indsee derfor, hvor nødvendigt det undertiden i den naturlige Stand maae blive for en Familie, at den forholder sig med andre Familier, paa det de saaledes samtligen ved forenede Kræfter kan være frie for al udvortes Besskadigelse, som kunde møde nogen af dem.

Heraf

Heraf haver et Selskab, som dannes imellem Familier, sin Oprindelse, hvilket kaldes af de fleste Anarkie.

§. 510.

Anarkie er et sammensat Selskab, som indgaaes i den naturlige Stand imellem flere Familier, om at ville med forenede Kræfter afvende Beskadigelse fra hinanden.

Dette Selskab er overensstemmende med Naturrens Lov, siden det sigter til flere Menneskers Lykkesalighed.

Det indgaaes af de Personer i hver Familie, som ere berettigede til at bestemme, hvad der bør skee til Familiens Velgaaende; følgelig indgaaes Forbundet af Huusfædrene.

Det medfører fuldkomne Rettigheder og Pligter, siden det er et Selskab, hvorforsø og den ene Familie haver Rettighed at tvinge den anden, til at anvende alle muelige Kræfter, for at afvende al overhængende Fare.

Selskabet grunder sig paa en bebyrdende Contract, der sigter til samtlige Familiers Nytte, følgelig er det et lige Selskab, der i Almindelighed ikke haver nogen Regent, med mindre Familierne ere blevne enige om, at udnævne Een, til hvilken de overdrage saa megen tvingende Magt, som Anarkiets Hensigt gjør nødvendig.